

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KORDİNASYON BİRİMİ

NEVŞEHİR MİHRAPLARI
SBY-10-2939

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü :
Yrd.Doç.Dr.Celil ARSLAN
Edebiyat Fak.Sanat Tarihi Bölümü

Araştırmacının Adı Soyadı
Mehmet PINAR
Edebiyat Fak.Sanat Tarihi Bölümü

Nisan-2011
KAYSERİ

Tarihi Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

22.4.2011

JÜRİ:

Danışman : Yrd. Doç.Dr. Celil ARSLAN

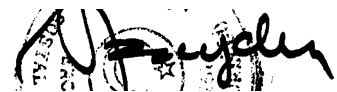
Üye : Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN

Üye : Doç.Dr. Hasan Ali Şahin

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 22.04.2011. tarih ve
.....08..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

ONAY:

LEC

Mühür ve İmza

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	4
ABSTRACT	5
1. GİRİŞ/AMAÇ VE KAPSAM.....	6
2. GEREÇ VE YÖNTEM	7
3. BULGULAR	8
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	8-11
5. KAYNAKLAR	12

NEVŞEHİR MİHRAPLARI

ÖZET

Bu çalışma Nevşehir il sınırlarında bulunan Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde inşa edilmiş olan camilerde bulunan mihraplardan oluşmaktadır. Nevşehir’de yer alan ve Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait camilerde bulunan mihraplar üzerine detaylı bir çalışma henüz yapılmamıştır. Bu çalışmada Anadolu Selçukluları, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde Nevşehir’de ve ilçelerindeki camilerde bulunan mihrapların tarihçeleri, bugünkü durumları, süsleme ve kompozisyon özellikleri açısından bir bütünlük içerisinde incelenmiştir.

Tez: giriş, katalog, değerlendirme ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. İncelenen mihraplardan 31 adedi camilerde 1 adedi ise mescitte yer almaktadır.

Birinci bölümde; konunun kapsamı, amacı ve önemi, araştırma yöntemi, konuyla ilgili kaynakların değerlendirmesi, mihrabın doğuşu ve dini mimarideki yeri ve mihrap elemanları ele alınmıştır.

İkinci bölüm; tezin katalogunu oluşturmaktadır. Bu bölümde mihraplar kronolojik olarak bütün yönleriyle ele alınarak tanımlanmıştır.

Üçüncü bölümde; Nevşehir il sınırlarında bulunan Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde inşa edilmiş olan camilerde bulunan mihrapların yeri ve yapıda ki konumu, malzeme, teknik, mihrap elemanları ve süsleme başlıkları altında ele alınarak değerlendirilmiştir. Mihrapların yapıda ki yeri ve konumu başlığı altında; taş, alçı, ve ahşap malzemeler ile bunların yapım teknikleri üzerinde örnekler verilerek durulmuştur. Mihrap elemanları; tepelik, Çevre ve kenar bordürleri, köşelik, kavsara, niş, sütun ve oturtmalık alt başlıkları altında örnekleriyle ele alınarak bütün yönleriyle değerlendirilmiştir. Süsleme başlığı altında da mihraplarda görülen süslemeler, bitkisel, geometrik, yazı, mukarnas, ve kalemişi başlıkları altında ayrıntılı olarak ele alınarak incelenmiştir.

Dördüncü bölümde ise incelenen mihrapların tasarım, süsleme ve tespit edilen diğer tüm özellikleri ile ilgili bulgular ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mihrap, Niş, Kavsara, Sütünce, Bordür

ABSTRACT

This studying consist of the mosques mihraps that were located at the boundry of Nevşehir city. These mihraps were also constructed at the period of Otoman Empire, Seljuk and principalities. Up to now, a detailed studying hasn't been made about these mihraps belonging to the period of Ottoman empire, Seljuk and principalities.

In this studying these mosques mihraps that were located in Nevşehir and it's districts were carefully researched with regard to their historical account , decoration and current situation .

This studying consist of katalogue, explanation and conclusion parts . Thirty-one of these mihraps are situated at mosques and the other one is located in masjid .

At the first part; the subject's scope, objective, importance, the method of researc, the mihrap's compenent, explanation of the sources, the mihrap's appearence and the importance in the religuous architecture is studied.

The secont part is the catologue of this studying . At this port the mihrap's are defined holistically with the aspect of choronological feature

At the third part; these mihraps importance and the site in the construction is explained with the headlines; material, technique, mihrap equipment and decoration. In the headline related to mihraps' importance and location in the construction ; the Stone , the gypsum plaster, wooden equipment and the construction technigue is explained with examples clearly.

The mihraps equipments, top part, frame, margin bordures, corner, niche, kavsara and sutunce , are explained completely. Lots of examples are used for making their all aspects of features clear. At the decoration headline ; the mihraps adornments, vegetalgeometrikal shapes, writings and hand-drawn are explained in their subtitles clearly.

At the fourth part; these researched mihraps decoration adornments and all of their other features are explained.

Key Words: Mihrap, Niche, Kavsara, Sutunce, Bordure

1.GİRİŞ/AMAÇ VE KAPSAM

Tezin konusu Nevşehir mihraplarıdır. Bu çalışmamı Nevşehir merkez olmak üzere ilçe, köy ve kasabalarını da kapsayan Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde inşa edilmiş olan camilerde bulunan mihraplar oluşturmaktadır. Araştırmalarımız sonunda, incelemeğe değer bulunan toplam 33 örnek tespit edilmiştir. Örnekler, kronolojik olarak 14.yüzyıldan 20.yüzyıla kadar geniş zaman dilimine yayılmaktadır. Bu araştırmada; Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde yapıldığı tespit edilen 33 adet mihrap bütün yönleriyle ele alınarak bilim dünyasına tanıtılacaktır.

Mihrap, bilindiği gibi dini yapılarda namaz kılmak için kible yönünü gösteren mimari bir elemandır. İslamiyet'in başlangıç yıllarında, kible duvarında basit birer nişten ibaret olan mihraplar, zamanla bir cephe düzeni meydana getirecek şekilde tasarlanarak gerek şekil, gerekse süslemeler bakımından, İslam sanatı içinde, dini mimarinin en önemli elamanlarından biri haline gelmiştir.Mihrap kuruluşlarının, devir ve bölgesel özelliklere göre taş, tuğla, ahşap, çini ve alçı gibi değişik malzemelerden meydana getirilmiş oldukları bilinmektedir.

Tezin sınırlarını ya da tez konusunun kapsamını belirlerken karşılaştığımız en büyük problemlerin başında; kataloga dâhil edilecek olan camilerde ki mihrapların ne kadar orijinal olup olmadıkları konusu olmuştur. Kataloga alınan mihrapların seçiminde orijinal özellikleri büyük oranda korumuş olduklarını düşündüğümüz örneklerin seçilmesi yönünde azami çapa harcanmıştır. Katalog oluşturulurken ana ibadet mekânlarındaki asıl mihraplar seçilmiştir. Ancak bu mihrapların tamamının orijinal halleriyle günümüze ulaşabildiği yönünde bir iddiamız da bulunmamaktadır. Bu anıtlarda ki mihrapların bazıları farklı tarihlerde onarımlara tabi tutulmuş olmalıdır.

Yapılan bu onarımlarda mihrapların hangi bölümlerinin ne kadar onarıldığı; bazı örneklerde anlaşılmakla birlikte, bazı örneklerde ise anlaşılmaktadır.

Tezin amacı ise; Nevşehir ve ilçelerinde ki camilerde yer alan mihrap örneklerinin tamamının tespitinin yapılması, envanterlerinin çıkarılması amacımızın başında gelmektedir. Yapacağımız çalışma ile Nevşehir Mihrapları önce kendi içerisinde daha sonrada çağdaş örnekleriyle karşılaştırarak Anadolu Türk sanatı içerisinde ki yerleri

ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bu çalışmanın bir diğer amacı ise mihrapların; plan, malzeme ve süsleme özelliklerini tespit edilmesidir.

Bu çalışmanın önemi ise, daha önce neredeyse hiç değinilmemiş olan Nevşehir Cami mihraplarını etraflıca araştırıp gün yüzüne çıkarmaktır. Bu çalışmamamın başka bir önemi ise, gün geçtikçe orijinal özelliklerini kaybeden mihrapların bütün yönleriyle ele alınarak belgelenmesidir.

2.GEREÇ VE YÖNTEM

Tezimizde ilk basvuru kaynakları olarak konu ile ilgili yazılmış kitap ve süreli yayınlar birinci derecede kaynak olarak kullanılmıştır. Ana belgelerin dışında Nevşehir hakkında yazılmış tarihi, coğrafi ve sosyal kaynaklar taranarak ilçenin geçmiş dönemleri hakkında bilgilere ulaşılmıştır. Daha sonra saha araştırması yapılmıştır.

Anadolu Türk Sanatı ve İslam Sanatında mihraplarla ilgili yerli ve yabancı pek çok araştırmacı tarafından kitap ve makaleler yayınlanmıştır. Bu yayınlardan daha çok mihrabın doğuşu ile mihrap elemanları bölümünde ve değerlendirmede istifade edilmiştir.Nevşehir Cami ve Mescitlerindeki mihraplarıyla ilgili olarak yayınlanmış makale ve kitap yoktur. Sadece Hacer Şahan tarafından hazırlanan “Karamanoğulları Dönemi Cami ve Mescitlerinde Yer Alan Mihraplar” adlı yüksek lisan tezinde sadece Ürgüp Karamanoğlu İbrahim Bey Cami mihrabı kapsamlı olarak tanıtılmıştır. Nevşehir’deki tarihi mimarı eserleri tümüyle tanıtan yerli veya yabancı bir kaynakta yoktur. Nevşehir yapılarıyla ilgili yararlandığımız ana kaynaklar ile Nevşehir yapıları üzerine yazılmış yüksek lisan tezleri ve Nevşehir’deki birkaç cami üzerine yazılmış makalelerden de faydalanılmıştır.

Tezin sınırlarını ya da tez konusunun kapsamını belirlerken karşılaştığımız en büyük problemlerin başında; kataloga dâhil edilecek olan camilerde ki mihrapların ne kadar orijinal olup olmadıkları konusu olmuştur. Kataloga alınan mihrapların seçiminde orijinal özellikleri büyük oranda korumuş olduklarını düşündüğümüz örneklerin seçilmesi yönünde azami çapa harcanmıştır. Katalog oluşturulurken ana ibadet mekânlarındaki asıl mihraplar seçilmiştir. Ancak bu mihrapların tamamının orijinal halleriyle günümüze ulaşabildiği yönünde bir iddiamız da bulunmamaktadır. Bu anıtlarda ki mihrapların bazıları farklı tarihlerde onarımlara tabi tutulmuş olmalıdır.

Yapılan bu onarımlarda mihrapların hangi bölümlerinin ne kadar onarıldığı; bazı örneklerde anlaşılmakla birlikte, bazı örneklerde ise anlaşılmaktadır.

Tezin amacı ise; Nevşehir ve ilçelerinde ki camilerde yer alan mihrap örneklerinin tamamının tespitinin yapılması, envanterlerinin çıkarılması amacımızın başında gelmektedir. Yapacağımız çalışma ile Nevşehir Mihrapları önce kendi içerisinde daha sonrada çağdaş örnekleriyle karşılaştırarak Anadolu Türk sanatı içerisinde ki yerleri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bu çalışmanın bir diğer amacı ise mihrapların; plan, malzeme ve süsleme özelliklerini tespit edilmesidir.

Bu çalışmanın önemi ise, daha önce neredeyse hiç değinilmemiş olan Nevşehir Cami mihraplarını etraflıca araştırıp gün yüzüne çıkarmaktır. Bu çalışmamamın başka bir önemi ise, gün geçtikçe orijinal özelliklerini kaybeden mihrapların bütün yönleriyle ele alınarak belgelenmesidir.

3.BULGULAR :

Bu çalışma hazırlanırken izlenilen araştırma yöntemlerinin basında arazi çalışması gelmektedir. Nevşehir merkez, ilçe, kasaba ve köyleri gezilerek tarihi cami ve mescitlerdeki orijinal mihraplar tespit edilmiştir. Toplam 33 adet mihrap kataloga alınıp, incelenmiştir. Tüm mihrapların fotoğrafları çekilerek, ölçüleri alınmıştır. Arazi çalışması sırasında hem yapının hem de mihrapların tanımları da yerlerinde yapılmıştır. Mihrapların alınan ölçülerine bağlı kalınarak ölçekli plan ve görünüş çizimleri titizlikle yapılmıştır. Daha önce çizilmiş 1 mihraba ait çizimler kontrol edilerek kullanılmıştır. Türkiye'deki çeşitli kütüphanelerden konumuzla ilgili olarak yayınlanmış makale ve kitaplar temin edilmiştir.

Ayrıca bu çalışmada mihraplarda görülen ayet, hadis ve dualar okunmuştur. Nevşehir mihraplarını malzeme ve sekil yönünden ayrıntılı olarak ele alan bir tablo hazırlanarak kaynakça bölümünden sonra eklenmiştir..

Çalışmamız, I-Giriş, II-Katalog, III-Değerlendirmeler ve IV-Sonuç ana başlıklarından teşekkül etmektedir.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Konumuzu oluşturan Nevşehir ve çevresindeki tarihi mihrap örneklerinin önemli bir bölümü, ayrıntılı bir şekilde, ilk olarak bu çalışma çerçevesinde tanıtılmış olmaktadır. Örneklerin çoğu ait oldukları dönemin özelliklerini taşımakta, bazı örneklerde ise yapılan onarımlar sonucu restorasyon yapıldıkları dönemlerin özelliklerini taşımaktadır. Nevşehir ve İlçelerindeki camilerin mihrap formları genellikle birbirine benzemekte olup, alçı, düzgün kesme taş, kaya, ahşap ve mermer malzeme ile yapılmışlardır. Mihrapların birçoğuna onarım yapıldığından orijinalliklerini yitirmiştir. Bir kısmı ahşap malzeme ile kaplanmış, bir diğer kısmı da yağlıboya ile boyanmıştır. İncelediğimiz mihraplar 12.yüzyıldan 20.yüzyıl başlarına kadar geniş zaman dilimine yayılmaktadır. Bu kronoloji içinde A.Selçuklulardan Beyliklere, Beyliklerden Osmanlı sonuna kadar yapılmış olan cami mihrapları ele alınmıştır.

İki grup eser hariç, diğer camiler müstakil binalar şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Nevşehir merkezdeki Damat İbrahim Paşa ile Gülşehir'deki Karavezir Silahtar Seyyid Mehmet Paşa'ya ait binalar külliye biçiminde inşa edilmişlerdir.

İncelenen mihraplardan 25 adedi taş, bir adedi kaya, bir adedi ahşap, üç adedi alçı, üç adedi mermer malzeme kullanılarak yapılmıştır. Mihraplarda malzeme olarak taşın yoğunlukta kullanılması Nevşehir ve civarında taş ocaklarının çok sayıda olması ve mimaride taşın yoğun olarak kullanılması ile açıklanabilir. Ürgüp Damsaköy Taşkınpaşa Cami'nin ahşap mihrabı günümüze ulaşabilmiş tek örnek olması ve de Nevşehir'de Ahşap mihrabın kullanıldığı tek camii olması bakımından önemlidir. Taşkınpaşa Cami mihrabı üzerinde yer alan bitkisel bezemelerin, Selçuklu ahşap sanatını; teknik kompozisyon ve motif olarak devam ettirdiği görülmektedir. Nevşehir mihrapları içerisinde sadece üç camii mihrabında mermer kullanılmış olup bunlardan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından yaptırılan Nevşehir Damat İbrahim Paşa(Kurşunlu) Cami mihrabı yaptırıldığı dönemin özelliklerini yansıtırcasına lale motiflerine yer verilirken, Gülşehir Karavezir(Kurşunlu) Cami ile Ürgüp Şahin Efendi Köyü Camii mihraplarında barok tarzı stilize edilmiş motiflere yer verilmiştir. Barok, Rokoko ve Ampir üslupların klasik motifleri olan istiridye kabuğu, "S" ve "C" kıvrımları, perde motifleri, gibi batı kökenli motifler daha çok 19. ve 20. yüzyılda yapılmış alçı, mermer ve kalem işi mihraplarda görülmektedir. Bu durum Osmanlı İmparatorluğu döneminde 19.ve 20. yüzyılda görülen batı etkilerinin Nevşehir'in taşrasına kadar yayıldığını göstermektedir.

Mihrap çerçevesi üstte çoğu örnekte düz bitmektedir. Katalogda incelenen mihraplardan dokuz adedinde; Nevşehir Tahta Cami, Nevşehir Aşağı Bektik Cami, Nevşehir Kara Cami, Kaymaklı Kurşunlu Cami, Nevşehir Damat İbrahim Paşa, Gülşehir Karavezir(Kurşunlu) Cami, Ürgüp Şahin Efendi Köyü Cami, Ürgüp Karamanoğlu İbrahim Cami ve Nevşehir Çardak Köyü Camii mihrapları üzerine yatay ve dikey olarak yerleştirilmiş **tepelikler** yer almaktadır.

İncelenen mihraplarda **nişler** daima bir veya daha fazla kenar bordürü ile dikdörtgen çerçeve içine alınmıştır. İncelen Bordürlerden bazı örnekler ince birer silme ile sınırlandırılırken, çoğu bordür örneklerinin yüzeyi de bezemesiz bırakılmıştır. Bordürlerde en yoğun bezeme adeta hiç boş yer bırakmazcasına Ürgüp Damsaköy Taşkınpaşa Cami'nin ahşap mihrabında rastlanılmaktadır. Bordürlerde yoğunlukta geometrik, bitkisel ve mukarnasla yapılan bezemelerle süslenirken sadece bir tanesinde Taşkınpaşa Cami'nin ahşap mihrabında yazı kuşaklarına yer verilmiştir.

Köşelikler, Nevşehir mihraplarında Anadolu mihraplarında olduğu gibi, yekpare ve iki parçalı olmak üzere iki esas şekilde biçimlendirilmiş oldukları görülmektedir. Kataloga dâhil edilen mihraplardan on dokuz adedi tek parça on adedi iki parçalı köşeliğe sahipken bir kısmında da köşeliğe yer verilmemiştir. Orta hisar Abdi oğlu Caminde köşeliği köşeli silmelerle iki bölüme ayırırken Ürgüp Sağır Mescit ve Aksalur Reşadiye Caminde de sivri kemer, köşeliği iki bölüme ayırır.

Mihrap nişinin üst kısmını örten **kavsara**, yapıları zaman ve bölgelere göre çeşitli şekillerde karşımıza çıkmakla birlikte en yaygın kullanılan şekli mukarnaslı tiptir. Nevşehir mihraplarında, yarım kubbe şeklinde kavsaralar, Dilimli kavsara, Mukarnaslı Kavsara ve içbükey ve dışbükey "S"ve "C" kıvrımlarından oluşan kavsaralar yer almaktadır.

Katalogda incelenen Nevşehir Camii mihrap **nişlerinden** yirmi beş adedi yarım daire formlu, bir adedi dikdörtgen, bir adedi beş cepheli, bir adedi yarım altıgen, bir adedi yedi cepheli, bir adedi yarım sekizgen ve bir adedi yarım onikigen planlıdır. Mihraplarda yarım daire formu nişlerin Nevşehir Mihraplarında oldukça yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir.

Mihrap nişinin iç ve dış köşelerine yerleştirilen **sütunceler**, mihrabın genel görünüşü yumuşatmakla birlikte mihraba da zenginlik ve hareketlilik katmaktadır. Mihraplarda

yer alan sütünceler bir kısmı nişin köşelerine gömülüdür. Sütünce yükseklikleri nişin yüksekliğine bağlı olarak mihraptan mihraba değişmekte ve çoğu kavsara hizasına kadar yükselmektedir. Katalogda incelenen mihraplardan sekiz adedinde mihrap nişini, üç adedinde ise mihrabı dış yarlarda sınırlandıran sütünceler yer almaktadır. Ayrıca Boyalı Köyü Camii Sütünceleri Anadolu Selçuklu Camilerinin birçoğunun mihrabında görüldüğü gibi dönerlidir. Sütünceler yukarıda, külah şeklinde kanalların içine oturmaktadır. Bununla birlikte sanki bunların bir parçasıymış, izlenimini de vermektedir. Mihrapta görülen döner sütuncenin benzeri Ürgüp'e yakın sayılabilecek Develi Ulu Caminin mihrabında yer verilmiş olması ustanın Develi Ulu Caminden etkilenmiş olabileceğini de gösterir. Dönerli sütünce kullanımıyla da incelenen Nevşehir Mihrapları içinde öncesi ve sonrasının olmaması yönüyle de oldukça önem arz etmektedir.

Geometrik süslemeler genellikle kenar bordürlerinde, köseliklerde, tepeliklerde ve nişin alt kısmında en çok kullanılan süslemedir. Katalogda incelenen cami ve mescitlerde kırık çizgi sisteminden, çember yaylardan ve iki şeritli geçmelerden oluşturulmuş geometrik süslemelerle karşılaşmaktadır.

Bitkisel süslemeler başlıca Rumili veya palmetli kıvrımdalar, rozet-çiçek ve nadiren natüralist tarzda işlenmiş çiçek motiflerinden oluşur. Bitkisel motifleri oluşturan bu belli başlı motifler, genellikle kompozisyonlar halinde düzenlenmiş olup, bazen tek motifin çeşitli şekillerde tekrarı bazen de birden fazla motifin birlikte kompozisyonu ile karşılaşmaktadır.

Yazıya Nevşehir mihraplarında Bitkisel ve Geometrik motifler kadar fazla yer verilmemiştir. Alınlıklarda, tepeliklerde ve kenar bordürlerinde süsleme elamanı olarak karşımıza çıkan yazı, daima dini konuludur ve Kur'an'dan alınmış sık sık tekrarlanan ayet veya surelerden oluşmaktadır.

Nevşehir mihrapları Türk-İslam Devri mihraplarının Anadolu'daki Türk-İslam mihrapları içerisinde küçük bir bölümünü oluşturur. Nevşehir mihrapları incelendiğinde her döneme ait örneklerle karşılaşılması, bunun neticesinde bir il ölçeğinde mihrapların dönemlerin özelliklerine göre değişimi, gelişimi ve yeniliklerini takip edebilmemiz ayrıca mihraplarda kullanılan malzemelerin yapıldığı dönemin

ekonomik durumunu ve sanata bakışlarını yansıtmaları bu tezin en önemli sonuçlarından biridir.

5.KAYNAKLAR

- Aslanapa, Oktay, "Mihrab", İslam Ansiklopedisi, C.VIII, İstanbul,1960,s.
- _____, *Osmanlı Devri Mimarisini*, İstanbul,1986,s.200,277.
- Aktuğ, İlknur, *Nevşehir Damat İbrahim Paşa Külliyesi*, Ankara,1993.
- Akgül ,Hacer, *Göremedeki Türk Devri Eserleri ve Kapadokya Bölgesi Güvercinlikleri*, Kayseri,2005(Yayınlanmamış Lisans Tezi).
- Alparslan, Ali, *Ünlü Türk Hattatları*, Ankara,1992.
- Arseven, C.Esat, *Sanat Ansiklopedisi*, Cilt: II, İstanbul,1947.
- _____, "Minber", Sanat Ansiklopedisi, C.III, İstanbul,1950.
- Ayverdi, E.Hakkı, *Osmanlı Mimarisinde İlk Devre(1230-1402)*, İstanbul,1966.
- _____, *İstanbul Mimari Çağının Menşei Osmanlı Mimarisinin İlk Devri 630-805(1230-1402-1403),I*, İstanbul,1966.
- _____, *Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murat Devri,806-855(1403-1451),II*, İstanbul,1972.
- Baer, Eric, "The Mihrab in the Cave of the Dome of the rock" ,Mukarnas, Volume: 3,Leiden, 1985.

- Bakırer,Ömür, *Onüç ve Ondördüncü Yüzyıllarda Anadolu Mıhrapları*, Ankara,1976.
-
- “Ürgüp’ün Damsaköy’ündeki Taşkınpaşa Camii’nin Ahşap Mıhrabı ” , Belleten, C.35,S.139,Ankara, 1971.
- Başer, İsmail, *Damat İbrahim Paşa Külliyesi Kalemışı Bezemeler*, Konya,1995 (Yayımlanmamış Y.Lisans Tezi).
- Bayrakal, Sedat, *Osmanlı Mımlerleri*, İstanbul,2008.
- Bozkurt, Tolga, *Osmanlı Selâtin Camii Mıhrapları*, Konya, 2007 (Yayımlanmamış Y.Lisans Tezi).
- Çam, Nusret, *İslam’da Sanat Resim ve Mımarı*, Ankara,1994.
- Demiriz Yeliz, *Osmanlı Mımarisinde Süsleme, I, Erken Devir (1300-1453)*,İstanbul,1979.
- Dölgerler, Osman Nuri, *Karamanoğulları Dönemi Mımarisi*,Ankara,2006.
- Ekiz, Mehmet, *Nevşehir’de Türk Dönemi Mımarı Eserleri*, Ankara , 2009 (Yayımlanmamış Y.Lisans Tezi).
-
- “Nevşehir Çardak Köyü Camii” , *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*,Sayı:47,2007, Ankara.
- Eravşar, Osman, *Ürgüp ve Çevresindeki Türk-İslam Devri Yapıları*, Konya,1993(Yayımlanmamış Y.Lisans Tezi).
- Erzincan, T, “Mıhrap”,TDVİA, Cilt:30,İstanbul,2005.
- Eskici, Bekir, *Ankara Mıhrapları*, Ankara 2001.
- Grabar, Oleg, *İslam Sanatının Oluşumu* ,(Çev.N.Yavuz),İstanbul,1998.
- Hasol, Doğan, *Ansiklopedik Mımarlık Sözlüğü*, 2. Baskı, İstanbul, 1979.
- Kalfazade, Selda ve Özkan Ertuğrul,“Kandil ve Kandil Motif Olarak Anadolu Türk Sanatındaki Kullanımı Üzerine” Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi, Cilt:2,Sayı:5,1989,s.29-31.

- Karaçağ, Abdullah, "Alçı Sanatı" Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı, Ankara,2001.
- Koçer, Ahmet, *Ortahisardaki Mimari Örnekler*, Erciyes Üniversitesi Sanat Tarihi, Kayseri,2005(Yayınlanmamış Lisans Tezi).
- Kuler, Sibel, *Ürgüp Camileri*, Erciyes Üniversitesi Sanat Tarihi, Kayseri,2005, (Yayınlanmamış Lisans Tezi).
- Kuran, Abdullah, "Orta Anadolu'da Klasik Osmanlı Mimarisi Çağının Sonlarında Yapılan İki Külliye", *Vakıflar Dergisi*, S.9,Ankara,1971,s.25-35.
- Mülayim, Selçuk, *Nevşehir'de Türk Dönemi*, İstanbul,1996.
- _____, *Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler*, Ankara, 1982.
- Nalbant, R.Zeliha, *Ankara Arslanhane Camii Minber ve Mihrap Süslemeleri*, Ankara,2006 (Yayınlanmamış Lisans Tezi).
- Nevşehir İl Yıllığı, Ankara,1973.
- Nevşehir kültür envanteri(Türk İslam Eserleri)
- Ödekan, Ayla, *Osmanlı Öncesi Anadolu Türk Mimarisinde Mukarnaslı Portal Örtüleri*, İstanbul,1977.
- Ögel, Semra, *Anadolu Selçukluları'nın Taş Tezyinatı*, Ankara 1987.
- Öneğ, Gönül, "İran'da Erken İslam Devri Alçı İşçiliğinin Anadolu Selçuklu Sanatına Akisleri ", *Belleten*, C. XXXVII, S.147, Ankara, 1973,s.257-277.
- _____, "Anadolu Selçuklu ve Beylikler Devri Ahşap Teknikleri", *Sanat Tarihi Yıllığı*, III, İstanbul,1970.
- Önge, Y, "Konya'da Yeni Bulunan Alçı Süsleme", *IX. Vakıf Haftası Kitabı*, Ankara,1992,s.187-195.
- Özdoğan, Kazım, *Kayseri Tarihi, Kültür ve Sanat Eserleri*, A:1,Kayseri,1948.
- Refik , Ahmet "Damat İbrahim Pasa Zamanında Ürgüp ve Nevşehir", *Türk*

Tarih Encümeni Mecmuası, 14, İstanbul ,1924,s.167.

- Sezgin ,Uğur, *XVIII. yüzyılda Nevşehir ve İlçelerindeki Osmanlı Dönemi Dini Mimari Eserler*, Van,2002(Yayınlanmamış Lisans Tezi).
- Şahan, Hacer, *Karamanoğulları Dönemi Cami ve Mescitlerinde Yer Alan Mihraplar*, Kayseri,2009(Yayınlanmamış Lisans Tezi).
- Sülün, Murat., *Sanat Eserine Vurulan Kur'an Mührü*,İstanbul,2006.
- Yazır, Mahmut, *Medeniyet Âleminde Yazı ve İslam Medeniyetinde Kalem Güzeli*, I,Ankara,1972.
- Yetkin, Şerare, "Konya'da Yeni Bulunmuş Figürlü Stuko Süslemeler ve Anadolu Türk Mimarisindeki Devamı",*Sanat Tarihi Yıllığı*, XI-X(1979-1980),İstanbul,1981,s.356.
- Yılmaz, Can, *İslamın Kutsal Mabetleri*, Samsun,1999.
- Yurdakul Eylem, *Kayseri Mihrapları*, Kayseri, 2007.
- Yüksel, İ.Aydın, *Osmanlı Mimarisinde II.Bayezit-Yavuz Selim Devri*(886-928/1481-1520),V,İstanbul,1983.
- YÜKSEL, Leyla, *Osmanlı Öncesi Anadolu Türk Sanatında Alçı Süsleme*,12.-14.Yüzyıllar, Ankara,1986.
- Uysal, A.Osman, *Afyon'da Üç Eser*, Ankara,1992.
- Ülkütaşır, Mehmet Ş., "Sinopta Selçuklular Zamanına Ait İki Tarihi Eser",*Türk Etnoğrafya Dergisi*, Sayı, XV, Ankara, 1976,s.117-124.
- Ünal, Rahmi.H., *Osmanlı Öncesi Anadolu Türk Mimarisinde Taç Kapılar*,İzmir, 1982.

